

**Služba Vlade Republike Slovenije
za razvoj in evropsko kohezijsko politiko**

Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

Ministrstvo za finance

Župančičeva ulica 3
1000 Ljubljana

Ministrstvo za infrastrukturo

Langusova ulica 5
1535 Ljubljana

Ministrstvo za okolje in prostor

Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Ljubljana, 12. februar 2020

[Programiranje sredstev EU v skladu s Pariškim sporazumom]

Spoštovani,

podnebna kriza, s katero se soočamo, zahteva nujno ukrepanje. Ker bodo podnebni ukrepi zahtevali izdatna sredstva, je pomembno, da Slovenija pri načrtovanju le-teh izkoristi potencial, ki ga predstavljajo sredstva EU v prihodnjem proračunskem obdobju (2021 – 2027). Prav tako je smiselno, da se razmisli o preusmeritvi sredstev iz trenutnega proračunskega obdobja v dejavnosti skladne s cilji podnebne nevtralnosti do leta 2050. V kolikor želimo preko EU sredstev doseči dejanski vpliv na zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, morajo vsi javno-politični instrumenti EU podpirati in dopolnjevati ambiciozne cilje EU na področjih podnebja in energetike.

Slovenija podpira cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050, zato je ključno, da se razpoložljiva sredstva nameni ukrepom, ki so skladni s tem ciljem. V nadaljevanju predstavljamo naša stališča do programiranja sredstev EU, ki lahko pomembno prispeva k pravičnemu prehodu v podnebno nevtralnost in je v skladu s cilji ter zavezami Pariškega sporazuma.

Strnemo jih lahko v naslednja priporočila:

- **preusmeritev EU financiranja iz področja cestnih povezav v multimodalni promet, železnice, kolesarske steze in pešpoti,**
- **preusmeritev EU financiranja iz področja biomase v proizvodnjo sončne energije in shranjevanje ter prenos električne energije,**
- **večji delež sredstev EU za energetska učinkovitost v zasebnih stavbah.**

Predlagamo, da se, glede na možnosti, neporabljena sredstva iz trenutnega proračunskega obdobja v največjem možnem obsegu preusmeri v predstavljena področja. V prihodnjem proračunskem obdobju pa naj se vsa sredstva EU usmeri zgolj v ukrepe, ki so skladni z mednarodnimi zavezami in cilji nacionalnih strateških dokumentov.

1. Mobilnost na vseh nivojih naj bo trajnostna, podnebno odporna ter multimodalna

V Sloveniji je promet največji sektorski vir emisij toplogrednih plinov, saj predstavlja 32 % vseh emisij toplogrednih plinov v Sloveniji in 51 % vseh emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami. Dodatno zaskrbljujoč je tudi trenutno zastavljeni cilj v zadnji verziji Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta, ki na področju prometa predvideva 12 % zvišanje emisij do leta 2030 glede na leto 2005.

Največji potencial za zmanjšanje prometnih emisij predstavlja prehod z osebne na javni potniški promet. Ta pa se lahko udejanji le z nujno posodobitvijo in povečanjem obstoječe železniške in avtobusne infrastrukture ter voznega parka, usklajeno povezavo železniškega z avtobusnim potniškim prometom ter spodbujanjem multimodalnosti z izgradnjo P&R, varnih kolesarnic in uskladitvijo voznih redov. Sočasno je nujno potrebno zmanjšati prometne tokove. To terja opustitev načrtov o širjenju obstoječih in izgradnji novih cest. Namesto tega je potrebno spodbujati družbene prakse, ki zmanjšujejo potrebo po mobilnosti, kot je omogočanje dela od doma ter spremeniti sistem vračila nadomestil za prevoz na delo.

Da bi zagotovili uspešno izvajanje navedenih in drugih ukrepov, bi bilo potrebno sredstva EU preusmeriti v trajnostno, podnebno odporno in multimodalno mobilnost. S tem namenom predlagamo, da se **sredstva EU na področju prometa, ki so trenutno v veliki meri namenjena financiranju avtocest, cestnih in sekundarnih cestnih povezav preusmeri v področje multimodalnega prometa, železnic, kolesarskih stez in pešpoti.**

2. Prehod na obnovljive vire energije in optimalen izkoristek omrežja za distribucijo ter shranjevanje energije

Zadnja različica slovenskega Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta ugotavlja, da sončne elektrarne predstavljajo največji razvojni in okolju sprejemljiv potencial za povečanje proizvodnje električne energije iz OVE v Sloveniji, kjer je tehnični potencial proizvodnje električne energije ocenjen na več kot 20 TWh glede na razpoložljive površine. Kot ključno omejitev opredeljuje možnost vključevanja sončnih elektrarn v električno omrežje.

Po drugi strani Nacionalni energetske in podnebni načrt postavlja neambiciozen cilj za obnovljive vire energije, le 27 % delež do leta 2030. Predlagani prispevek 27 % pomeni zgolj 2 % zvišanje deleža OVE v 10-ih letih in predstavlja dejansko zaustavljanje razvoja OVE v naslednjem desetletju v primerjavi z obdobjem 2010 – 2020. Projekcije, ki so bile pripravljene v okviru Energetskega koncepta Slovenije so pokazale, da mora Slovenija znatno zvišati svoj delež OVE do 2030, da bi dosegla dolgoročne podnebne cilje.

Za zagotavljanje predvidenega cilja in potencialnega višjega deleža OVE bodo potrebni številni ukrepi. Od spodbujanja naložb in tehnologij za pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter povezovanja omrežij za potrebe shranjevanja energije, odprave administrativnih ovir do vzpostavitve sheme za spodbujanje razvoja lokalnih energetskih skupnosti ter povečanja zmogljivosti in širitve elektrodistribucijskega omrežja za integracijo OVE.

Za uspešno izvajanje navedenih in drugih potrebnih ukrepov, bodo nujna znatna sredstva za področje sončne energije. Teh je bilo v preteklem proračunskem obdobju relativno malo, zgolj 14 % vseh sredstev, predvidenih za področje obnovljivih virov energije. Zato predlagamo, da se sredstva EU s področja obnovljivih virov energije in druge elektroenergetske infrastrukture **preusmeri iz biomase v proizvodnjo sončne energije in shranjevanje ter prenos električne energije.**

3. Zmanjšanje porabe energije v stanovanjskih stavbah

Učinkovita raba energije in naravnih virov je prednostni in ključni ukrep razvojne in energetske politike za povečanje konkurenčnosti ter razogljičenje družbe. Nacionalni energetske in podnebni načrt Slovenije trenutno velik del prihrankov energije načrtuje v sektorju gospodinjstev. Ta bodo tako nosila velik del stroškov zmanjšanja porabe energije.

V trenutnem proračunskem obdobju je na področju energetske učinkovitosti za zasebne stavbe namenjenih zgolj slabe 3 % sredstev. Če želimo zagotoviti uspešno izvajanje ciljev energetske učinkovitosti, je potrebno sredstva EU v večji meri zagotoviti tudi za ukrepe energetske učinkovitosti v gospodinjstvih. S tem namenom predlagamo, da se **del EU sredstev s področja energetske učinkovitosti preusmeri v področje zasebnih stavb.**

Pozivamo vas, da sprejmete ta priporočila in si prizadevate za kohezijsko politiko, ki bo omogočila doseganje medsebojno povezanih ciljev soočanja s podnebnimi spremembami ter spodbujanja regionalne enakosti in razvoja.

Lep pozdrav,

Taj Zavodnik
Focus, društvo za sonaraven razvoj

The image shows a handwritten signature in blue ink on the left, followed by the logo for 'focus' in a bold, lowercase sans-serif font. Below the logo, the text 'društvo za sonaraven razvoj' is written in a smaller, lowercase sans-serif font.